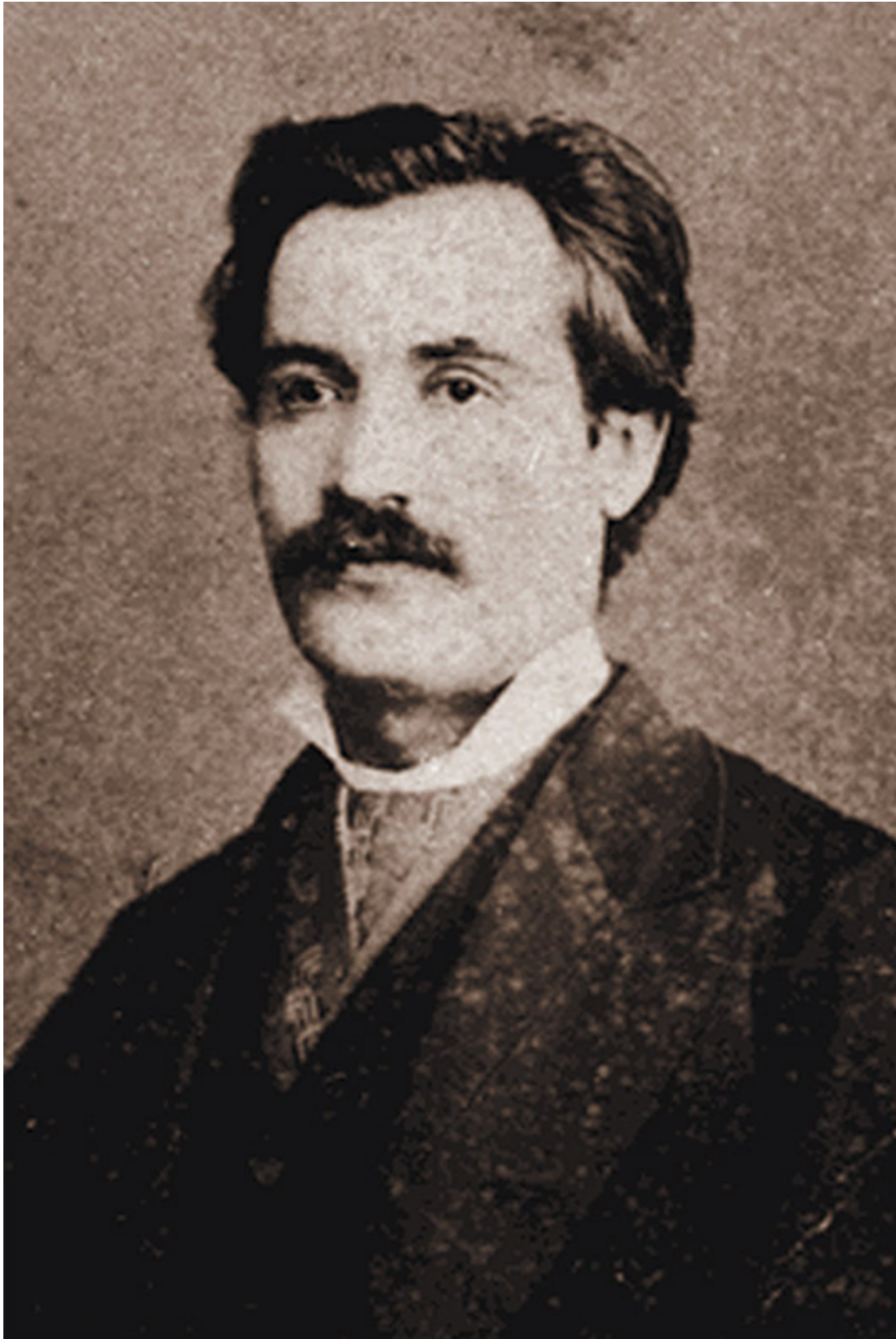

**TENDINȚE DE CUCERIRE – de
Mihai Eminescu [7 aprilie
1878]**

Situația persistă a rămînea nehotărîtă, cu toate acestea noi credem că limba cumpenei înclină spre război. Într-adevăr, dacă Rusia ar face concesiunile cerute de Anglia, dacă ar supune deliberării Europei Tratatul de la San-Stefano în întregul lui, ea ar renunța la foloasele materiale în a căroră prevedere a declarat război. Căci cine va mai lua acum la serios declarațiile diplomatice făcute înaintea trecerii Prutului? Erau declarații îmbunătătoare, de care noi credem că nimeni n-a fost înșelat decît acel ce au voit să fie.

Aceasta o spunem despre guverne, nu despre popoare. Guvernele au fost în stare să cunoască foarte bine politica rusească și țintele ce ea le urmărește de-o sută și mai bine de ani. Răsărită din rase mongolice, de natura lor cuceritoare, așezate pe stepe întinse a căror mon[0]-tonie are înrîurire asupra inteligenței omenești, lipsind-o de mlădioșie și dîndu-i instincte fanatice pentru idei de-o vagă măreție, Rusia e în mod egal muma mîndriei și a lipsei de cultură, a fanatismului și a despotiei. Frumosul e înlocuit prin măreț, precum colinele undioate și munții cu dumbrăvi a țărilor apusene sînt acolo înlocuite prin șesuri fără de capăt. În tendențele de cucerire, în așa-numitele misiuni istorice cari-și caută marginile naturale nu e nimic dedesupt decît pur și simplu neștiința și gustul de spoliare. În zadar caută un popor în întinderi teritoriale, în cuceriri, în războaie ceea ce-i lipsește în chiar sufletul lui; sub nici o zonă din lume nu va găsi ceea ce Dumnezeu i-a refuzat sau mai bine zicînd ceea ce Dumnezeu a voit ca să fie rezultatul muncii a multe generații dedate la lucru.

Căci stă oare destoinicia unei nații în vrun raport cu întinderea teritoriului pe care ea-l ocupă?

Mica Veneție era odată o putere mare europeană prin cultura ei intensivă, prin arte, prin industrie, prin judecata sănătoasă a aristocrației ei. Dar toate aceste condiții de mărire erau cîștigate prin muncă îndelungată, deprinderea și priceperea se moștenea apoi din neam în neam, încît chiar astăzi ciceronii

venețieni au păstrat mai mult gust în judecarea tablourilor decum au mulți profesori de estetică.

Un rol analog l-a avut Olanda în istorie, și astăzi încă sînt state mici care se bucură de-o înflorire eststraordinară; pe un pămînt de mică întindere se află mai multe averi decît în Rusia întreagă. Astfel sîntem aproape siguri că în cumpăna economică Rusia, cîtu-i de mare, trage mai ușor decît mica Belgie.

De aceea ni se pare că din nefericire rușii sînt sub dominarea unui desert sufletesc, a unui urît care-i face să caute în cuceriri ceea ce n-au înlăuntrul lor. Nouă ni se pare că cercurile culte, în loc de a stăvili acest horror vacui, în loc de a-l împlena prin muncă și cultură, îl sumuță contra Europei, pe care o numesc îmbătrînită și enervată, coaptă pentru a cădea întreagă sub dominație rusească.

Europa le pare astăzi în starea în care era Bizanțul la aparițiunea un[ui] neam asemenea mongolic, a turcilor.

În locul civilizației grece înflorit-au în Bizanț o cultură turcească? Deloc. Tocmai așa nu va înflori o cultură moscovită pe pămînturile supuse rușilor, pentru că lipsește rădăcina subiectivă a unei asemenea culturi. În Rusia chiar miezul culturii e în Ingermanland și în cele trei provincii baltice, în mînele și capetele a poate două sute de mii de oameni de origine germană, pe cînd populațiile străvechi a acelor provincii, leții, livii, crevinii și cum [î]i mai cheamă, nu se vor fi aflînd cu mult mai sus decum îi va fi găsit episcopul Albrecht la a[nul] 1200.

Astfel misiunea istorică de care se face atîta vorbă nu-i o misiune care-și are originea în afară, ea e rezultatul unui gol sufletesc, a unei barbarii spoite cu frac și mănuși, a unui deșert care, de-ar stăpîni pămîntul, tot nu s-ar umple.

Cerul deasupra-l schimbi, nu sufletul, marea trecînd-o.

Pot să treacă și Dunărea și Carpații și Adrianopol, să ia Roma veche, precum amenință pe cea nouă, pot să presure Europa întreagă cu cenușă și cadavre, nu se va naște din milioanele de oameni nici un Rafael, nici un Bethoven, nici un Kant, ba tocmai lipsa unor asemenea spirite de adâncă înțelepciune și de un adânc sentiment pentru bunurile ce înnobilează omenirea este cauza acelui gol sufletesc care-și caută compensație în glorie sîngeroase și în cuceriri.

De mult, dar mai cu seamă de o sută cincizeci de ani încoace, ținta cuceririlor rusești sînt țările răsăritene ale Europei. Nu mai vorbim despre cuvîntul d-lui Aksalvof, care vede întinzîndu-se panslavismul în miezul Europei, în țările coroanei habsburgice pînă la Marea Adriatică. C-un cuvînt în loc de-a desfășura activitatea înlăuntru, ochii vecinului nostru sînt pironiți cu flămîngiune asupra Apusului, cercurile culte umplu golul sufletesc cu fantasmagoria unui imperiu care ar ajunge de la Sibir pînă sub zidurile Veneției și apoi mai departe... tot mai departe.

Și această misiune tainică o împlinesc apoi diplomații și baionetele. Existe testamentul lui Petru cel Mare sau nu existe, el există în capetele a mii de oameni visători cari dau tonul în Rusia.

Războiul a fost declarat Porții pentru a elibera pe creștini- în formă- în fond însă pentru a cuceri întreg Imperiul otoman într-un mod care să poată fi înghițit, mai de voie, mai de nevoie, de Europa. După Turcia urmează Imperiul habsburgic, după dînsul cine mai știe cine. Scopul fictiv al războiului și scopul adevărat sînt diametral opuse.

Astfel se dăruie un regat splendid celui mai neînsemnat popor din Peninsula Balcanică, bulgarilor.

Se stabilește în Tratatul de la San-Stefano independența României și c-un rînd după aceea se stabilește c-un al treilea, fără de noi, dreptul de a-și trece trupele prin țara

noastră, de a o ocupa cu alte cuvinte doi ani de zile. Doi ani- văzînd și făcînd- s-ar preface apoi în zece și în o sută, pentru că splendidul regat bulgar e plăsmuit așa de frumos pentru ca să rămîie proprietatea ohavnică rusească.

Se stabilește principiul ca Basarabia să fie cedată prin liberă învoială, ceea ce presupune că sîntem în drept de a o ceda sau de a n-o ceda. Ne hotărîm de a n-o ceda și Rusia a ocupat-o astăzi pe deplin.

În fine, susțîind dreptul nostru, vedem ivindu-se colții prieteșugului. Bucureștii sînt împresurați de trupe, în Vlașca cazacii își bat joc de populație dînd oamenii afară din case, trenurile noastre cu munițiuni sînt oprite în drum, c-un cuvînt Rusia a început a întrebuița mijloacele ei civilizatrice pentru a ne intimida.

Nu deprindem frica și pace bună.

Teamă ne e numai ca Imperiul habsburgic să nu cadă la învoială cu Rusia, căci despre Anglia nu e vorbă. Ea este în stare a ținea război pînă ce Rusia-si va fi zvîrlit în vînt cea din urmă rublă metalică.

Dar contele Andrassy a făcut propuneri de împărțeală și aceste propuneri prefac înțelegerea în complicitate și complicitatea cu Rusia e tot[dea]una fatală.

N-avem nevoie a pomeni exemplul nostru. Oamenii fără simț istoric, liberalii consmopoliți c-un foarte incolor sentiment de patrie s-au dat în apele Rusiei și a declarat un război care ne-a costat mii de suflete viteze, zeci de milioane și poate o provincie.

Zicem poate, pentru că Europa e interesată ca și noi ÎN cestiune. Se poate ca Rusiei să i se întîmple soarta pe care ne-o pregătește nouă.

Guvernul a ales o politică pe care o aprobăm ca directivă,

deși-l găsim foarte inept pentru a o executa. Guvernul liberal a intrat în ițele Rusiei și e prea angajat, încât vecinii se găsesc în drept de a se rosti nediplomatic față de cei ce reprezintă țara, coroana ei și pe augustul purtător. Aducem aminte convorbirile dintre principele Gorciacof și generalul Ioan Ghica, care convorbiri aveau un aer deja neînănușat.

Nu mai vorbim de altele și mai rele, dar destul că, în momentul în care Gorciacof se răstește, cazacul pradă în Vlașca.

Răstirile diplomatului se traduc în acte de brutalitate când ajung în rîndurile din urmă.

Deși nu s-a născut încă rusul care să fie în stare a ne insufla frică, grijă tot ne inspiră, ba putem zice siguranța că ne așteaptă vremi grele. Despre biruința cauzei drepte nu ne îndoim, precum nu ne îndoim că, oricare ar fi curentul ce se mișcă în contra civilizației, el trebuie să fie nimicuit cu vremea. Dar acea vreme e adesea foarte departe.

Deviza noastră este: a nu spera nimic și a nu ne teme de nimic. Nesperînd nimic, n-avem nevoie de a ne mai încrede în alții precum ne-am încrezut, ci numai în noi înșine și în aceia care sînt nevoiți să ție cu noi; netemîndu-ne de nimic, n-avem nevoie de a implora, generozitatea în locuri unde ea e plantă exotică.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1 noiembrie 1877 – 15 februarie 1880

TIMPUL

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1980

Vol X

Mihai-Eminescu.Ro